

Akredytywa standby w działaniu praktycznym

Akredytywa standby działa na zasadzie analogicznej jak każda akredytywa dokumentowa z **wyjątkiem** tego, że:

- nie jest formą zabezpieczenia za pośrednictwem towarów pochodzących z handlu;
- wartość, którą zabezpiecza zostanie wypłacona dopiero wtedy gdy nie nastąpi wykonanie objętego nią zobowiązania;
- jej celem jest występowanie w roli gwaranta zdolności finansowej i wykonania zobowiązań wynikających z kontraktu a nie w roli instrumentu płatności za konkretne towary lub usługi, ponieważ służy zabezpieczaniu umów a nie do pełnego rozliczenia transakcji handlowej;
- wartość akredytywy standby rzadko przekracza 10 % wartości kontraktu ¹⁾.

Procedura wystawiania akredytywy standby jest w zasadzie identyczna jak w przypadku tradycyjnej akredytywy dokumentowej.

Występują na ogół, jako uczestnicy: strony stosunku umownego a więc zleceniodawca i beneficjent oraz bank otwierający akredytywę i bank pośredniczący. Kwestie, o których mowa reguluje w Polsce Ustawa Prawo bankowe, a konkretnie art. 85 ²⁾, w USA Uniform Commercial Code Artykuł 5 ³⁾, w Rosji Kodeks cywilny (§ 3, Art. 867 , Art. 869 – 873) ⁴⁾. Z kolei w Chinach, regulacje dotyczące akredytyw standby są w zasadzie podporządkowane regułom ICC (aktualnie UCP 600), niemniej w znacznym stopniu odzwierciedlają ducha Konwencji ONZ o gwarancjach niezależnych i akredytywach standby z 1995 r., jak i amerykańskiego Znowelizowanego Artykułu 5 U.C.C. ⁵⁾. Dodać jednak należy, że chińskie banki nie stosują określenia „**standby letter of credit**” lecz „**letter of guarantee**”, natomiast skala wykorzystania owego „listu gwarancyjnego” jest bardzo duża (zarówno w obrocie krajowym jak i zagranicznym) i sięga 75 % udziału w rynku instrumentów zabezpieczających zobowiązania ⁶⁾.

Jak można było zauważyć po lekturze poprzedniego artykułu z tego cyklu, akredytywa standby jest na ogół klasyfikowana opisowo, toteż uwzględniając rolę, jaką ma odegrać w przypadku transakcji, którą zabezpiecza, możemy wyróżnić kilka jej rodzajów, stosując przy tym kryteria analogiczne jak w przypadku gwarancji, a mianowicie:

1. **Direct pay standby L/C** - zabezpieczająca płatność ;
2. **Retention money standby L/C** - kwota pieniężna wstrzymana jako gwarancja wykonania umowy ;
3. **Bid / tender standby L/C** - zabezpieczająca zobowiązanie zleceniodawcy w przypadku wygrania przetargu ;
4. **Performance standby L/C** - zabezpieczająca zobowiązanie dobrego wykonania umowy ;
5. **Advance payment standby L/C** - zabezpieczająca zobowiązanie związane z zaliczką wypłaconą w związku z transakcją ;
6. **Commercial standby L/C** - zabezpieczająca zobowiązanie zleceniodawcy do zapłaty za towary lub usługi, w przypadku gdy zapłata nie została dokonana w inny sposób ;

7. **Counter standby L/C** - zabezpieczająca otwarcie kontrakredytywy , czyli odrębnej akredytywy zabezpieczającej, bądź innego zobowiązania beneficjenta tej akredytywy ;
8. **Financial standby L/C** - zabezpieczająca beneficjentowi zobowiązanie spłaty pożyczki gdyby zleceniodawca tego nie dokonał ;
9. **Insurance standby L/C** - zabezpieczająca ubezpieczenie lub reasekurację zobowiązania zleceniodawcy ⁷⁾.

Należy zauważyć, że typowa akredytywa standby służy do zagwarantowania należnej zapłaty lub zabezpiecza właściwe wykonanie zobowiązań kontraktowych. Można wyróżnić szereg sytuacji związanych z realizacją transakcji w obrocie międzynarodowym gdzie zabezpieczająca rola akredytywy standby jest wykorzystywana w praktyce i to zarówno przez jedną stronę (sprzedającego) jak i drugą (kupującego) ⁸⁾. Dowodem na wspomniane możliwości wykorzystania w tej roli właśnie akredytywy standby a nie klasycznej gwarancji bankowej, jest ukazana wyżej, ich różnorodność.

Spróbujmy zatem prześledzić mechanizm funkcjonowania akredytywy zabezpieczającej na konkretnym przykładzie.

Akredytywa standby jako zabezpieczająca pełni często funkcje **gwarancji dobrego wykonania kontraktu** („performance Bond” - PB lub „performance guarantee” - PG). Stanowi zabezpieczenie płatności kontraktowej na tej zasadzie, że jeżeli kupujący nie wywiąże się z przekazania należności kontraktowej sprzedającemu (beneficjentowi), to wypłata tej kwoty objęta „performance bond” (wystawionej na zlecenie kupującego) zostanie dokonana poprzez bank otwierający akredytywę standby na rzecz beneficjenta.

Procedura zostanie uruchomiona w momencie złożenia przez beneficjenta żądania do banku otwierającego (popartego dokumentacją stwierdzającą niewykonanie przez kupującego zobowiązania płatniczego).

Kolejność czynności przebiegu procedury realizacji standby L/C ⁹⁾

1. Zaproszenie do przetargu. Właściciel projektu wysyła ofertę przetargową do kontrahenta, który będzie jego ewentualnym realizatorem. Oferta przetargowa wymaga gwarancji przetargowej, która będzie funkcjonowała w charakterze akredytywy standby.
2. Kontrahent / realizator, występuje do banku z wnioskiem o wystawienie gwarancji przetargowej, na bazie akredytywy standby.
3. Bank kontrahenta (potencjalnego realizatora budowy), czyli bank otwierający akredytywę standby, wystawia gwarancję przetargową na rzecz właściciela projektu i przekazuje ją zleceniodawcy (kontrahentowi).
4. Kontrahent, czyli potencjalny wykonawca projektu, wysyła swoją ofertę przetargową wraz z gwarancją przetargową, właścicielowi projektu.
5. Właściciel projektu wybiera najlepszą z ofert złożonych przez potencjalnych wykonawców i temu z nich, którego oferta okazała się najlepsza przesyła do podpisu kontrakt na realizację projektu.
6. Jeżeli kontrahent / wykonawca nie zdecyduje się na podpisanie kontraktu lub odmówi dostarczenia właścicielowi projektu gwarancji dobrego wykonania kontraktu (performance

bond), właściciel projektu będzie występował z żądaniem zapłaty w ramach gwarancji przetargowej (bid bond) przesyłając ją do banku zlecniodawcy (kontrahenta).

7. Kiedy kontrahent / wykonawca projektu podpisze kontrakt i dostarczy gwarancję dobrego wykonania umowy lub spełni inne warunki wymagane przez kontrakt, wówczas właściciel projektu zwraca kontrahentowi / wykonawcy projektu gwarancję przetargową w celu jej anulowania.
8. Bank wystawiający gwarancję przetargową (poprzez otwarcie akredytywy standby), informuje kontrahenta o podjętych przez siebie działaniach, związanych z likwidacją gwarancji a tym samym o zakończeniu procedury w ramach akredytywy standby.

Podsumowując, akredytywy standby mogą być wykorzystywane jako zabezpieczenie praktycznie każdego zobowiązania, którego wykonanie przez zobowiązanego będzie miało miejsce w przyszłości.

Mogą być, zatem stosowane m.in.:

- a) w celu poprawienia ratingu kredytowego papierów wartościowych,
- b) jako kaucja do umowy dzierżawy zamiast depozytu pieniężnego,
- c) jako instrument zabezpieczający zapłatę faktury handlowej, przy transakcjach w rachunku otwartym,
- d) jako zabezpieczenie zwrotu progresywnie narastających płatności (związanych np. z zakupami materiałów i surowców przez firmy budowlane),
- e) jako instrument pomocy w obsłudze zobowiązań dłużniczych wszelakiego rodzaju ¹⁰⁾.

Tak więc ze względu na swoją różnorodność umożliwiającą wszechstronność zastosowań, akredytywy standby mogą skutecznie konkurować z klasycznymi gwarancjami bankowymi, zwłaszcza w przypadku transakcji w obrocie zagranicznym.

Andrzej Blajer

© Copyright by Andrzej Blajer

www.renan.pl

27.02.2012

Przypisy

1. Por. T. S. Bhogal, A. K. Trivedi, „**International Trade Finance. A Pragmatic Approach**”, Palgrave Macmillan, New York 2008, s. 82.
2. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., **Prawo bankowe**, Dz. U. 1997, Nr 140, poz. 939, (tekst jednolity z dnia 19 sierpnia 2011 r., s. 61).

3. **U. C. C. Revised Article 5 . Letters of Credit** , (nowelizacja 1995 r.), przy czym podobnie jak w przypadku Ustawy Prawo Bankowe, regulacja amerykańska nie rozgranicza pojęć akredytywy dokumentowej i akredytywy standby, nie stosuje zatem odrębnej procedury. Różnice wynikają jedynie z faktu podporządkowania akredytywy standby regulacji ISP 98 , która weszła w życie 1 stycznia 1999 r. (**International Standby Practices ISP 98**, The Institute of International Law & Practice, Inc., ICC Publ. No. 590).
4. Por. „**Documentary Credit Law throughout The World. Annotated Legislation from more than 35 countries**”, by Professor Dr R. A. Schütze and Dr G. Fontane, ICC Publishing SA, Paris, 2001, ICC Publ. No. 633.
5. Por. A. Blajer , “**Documentary credits in international trade transactions under new ICC rules (UCP 600)**”, Oficyna Wydawnicza “Branta”, Bydgoszcz – Łódź, 2009 , ss. 58 – 62.
6. Por. **Bank of China (New York Branch)**, Internet Banking: Standby Letter of Credit, <http://www.bocusa.com>
7. Por. J. E. Sifri , “**Standby Letters of Credit. A Comprehensive Guide**”, Palgrave Macmillan, New York 2008, ss. 125 – 128, oraz “**International Standby Practices ISP 98**”, op. cit., s. 5 – 6.
8. Por. W. (Buddy) Baker and J. F. Dolan, “**Users’ Handbook for Documentary Credits under UCP 600**”, ICC Services Publications, Paris 2008, ICC Publ. No. 694, s. 93 – 97.
9. Por. www.renan.pl , prezentacja multimedialne: “**Akredytywa standby**” .
10. Por. R. Jack , „**Documentary Credits. The Law and practice of documentary credits including standby credits, and performance bonds**”, Butterworths, London – Dublin – Edinburgh 1991, ss. 249 – 250.